RAPORT OMAWIAJĄCY WYNIKI BADANIA POTRZEB SENIORÓW ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BIELSK PODLASKI PRZEPROWADZONEGO W OKRESIE 07.10. – 17.11.2024 R.

W badaniu dotyczącym potrzeb mieszkańców Bielska Podlaskiego, wzięło udział 70 osób, spośród których **67,1%** stanowiły **kobiety**, zaś **32,9%** uzupełnionych ankiet to głos **mężczyzn**. Taki rozkład odpowiedzi między przedstawicielami poszczególnych płci, jest w pewnym stopniu kompatybilny z ogólnopolską statystyką. W roku 2023 kobiety w wieku 60 lat i więcej stanowiły 58,1% osób starszych w Polsce. Wśród osób ankietowanych najwyższy odsetek (**45,7%**) stanowiły osoby w wieku **70-79 lat**, nieco mniej respondentów (**42,9%)** należało do grupy osób w wieku **60-69 lat**, zaś najmniejszy odsetek **(11,4%)** badanych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, stanowiły osoby w wieku **80 lat i więcej**.

W metryczkowej części ankiety znalazło się również pytanie o poziom wykształcenia ankietowanych. Zgromadzone dane wskazują, że **62,9%** respondentów ukończyło **szkołę średnią lub zawodową**, blisko 1/3 (**31,4%)** posiada wykształcenie **wyższe**, zaś osoby z wykształceniem **podstawowym** stanowiły **5,7%** badanych mieszkańców Bielska Podlaskiego. Rozmówcy byli również proszeni o wskazanie, jaka jest ich sytuacja życiowa. Z danych wynika, że **60%** respondentów prowadzi **jednoosobowe gospodarstwo domowe** (mieszka sam/sama), zaś **40%** badanych **mieszka ze współmałżonkiem(ą) lub z innymi krewnymi**.

Pierwsze pytanie mające pomóc w diagnozie potrzeb osób starszych w mieście Bielsk Podlaski brzmiało: **Czy Pana/Pani zdaniem potrzeby i problemy osób starszych w gminie, w której Pan/Pani mieszka, są zauważane?**

Na podstawie uzyskanych informacji można powiedzieć, że **większość respondentów (67,1%)** udzieliła na tak postawione pytanie odpowiedzi **twierdzącej** (suma głosów zdecydowanie tak: 7,1% oraz raczej tak: 60%). **Przeciwnego** zdania było **22,9%** badanych (suma głosów raczej nie: 20% oraz zdecydowanie nie: 2,9%). Co dziesiąty rozmówca miał trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska w badanej sprawie i odpowiedział: **trudno powiedzieć**.

Kontynuacją pytania dotyczącego zauważania potrzeb i problemów osób starszych, było **pytanie o ich rozwiązywanie i zaspokojenie**. I jak się okazuje, w tym zakresie badani mieszkańcy Bielska Podlaskiego wyrazili zdecydowanie bardziej krytyczną opinię. Zdaniem **45,7%** rozmówców (suma głosów raczej nie: 40% i zdecydowanie nie: 5,7%) potrzeby i problemy osób starszych w mieście Bielsk

Podlaski **nie są rozwiązywane i zaspokajane**. **Przeciwnego zdania** było **35,7%** respondentów (suma odpowiedzi raczej tak: 34,3% oraz zdecydowanie tak: 1,4%). W przypadku tego pytania, niemal dwukrotnie wyższy odsetek ankietowanych (w porównaniu do poprzedniego pytania), czyli **18,6%** zaznaczył odpowiedź: trudno powiedzieć. Okazuje się zatem, że zauważanie trudności i potrzeb doświadczanych przez osoby starsze, w opinii badanych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, nie oznacza podjęcia wystarczających wysiłków i aktywności na rzecz ich rozwiązania czy zaspokojenia.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE ZDROWIA

Kolejne pytania ankiety dotyczyły potrzeb i problemów osób starszych w poszczególnych obszarach ich codziennego funkcjonowania. Pierwszym eksplorowanym obszarem było zdrowie.

Generalnie rzecz biorąc opinie badanych mieszkańców Bielska Podlaskiego sugerują, że w zakresie potrzeb zdrowotnych seniorów, w badanej gminie, jest jeszcze wiele do zrobienia. Dominowały bowiem głosy sugerujące, że wiele problemów i potrzeb zdrowotnych osób starszych nie jest zaspokojonych. Najwięcej badanych, czyli **85,7%** uznało, że w mieście Bielsk Podlaski **nie jest zapewniony szybki dostęp do poradni specjalistycznych**, zaś **84,3%** respondentów uważa, że **nie ma** również **szybkiego dostępu do poradni czy oddziałów geriatrycznych**. Identyczny odsetek badanych, czyli **84,3%** wskazało, że seniorom z Bielska Podlaskiego **nie jest zapewniony dostęp do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów**. Inną potrzebą zdrowotną wymagającą zdaniem **71,4%** respondentów interwencji organów decyzyjnych, jest **niewystarczający dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym: dzienne domy pomocy, domy pomocy społecznej, środowiskowe domy pomocy itp.,** zaś w opinii **65,7%** ankietowanych nie jest również zapewniony **dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych**.

Niemniej, niektóre potrzeby zdrowotne seniorów z miasta Bielsk Podlaski, w opinii respondentów uzyskały wystarczającą uwagę i poziom ich zaspokojenia można uznać za zadowalający. Dotyczy to przykładowo **możliwości bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia** (**80%** badanych pozytywnie oceniło stopień zaspokojenia tej potrzeby), czy **zniwelowania barier architektonicznych w większości obiektów publicznych (58,6%)**. Dokładnie **połowa respondentów** uznała, że na zadowalającym poziomie zapewniony jest **dostęp do bezpłatnych spotkań czy szkoleń z zakresu zdrowego stylu życia**. Co ciekawe, zapytaniem, które sprawiło rozmówcom najwięcej trudności było wyrażenie opinii na

temat **profesjonalnego i życzliwego podejścia kadry usług zdrowotnych wobec seniorów, tzn. 47,1%** badanych nie potrafiło w tej kwestii zająć jednoznacznego stanowiska, i zaznaczyło odpowiedź: trudno powiedzieć.

Poprosiliśmy również badanych o wskazanie, które z wymienionych potrzeb zdrowotnych seniorów należy uznać za priorytetowe i uczynić je przedmiotem natychmiastowego działania. W opinii 1/3 badanych pierwszoplanową potrzebą jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych. Wśród innych palących potrzeb jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni i oddziałów geriatrycznych, dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym, dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych czy też do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów. Nietrudno zauważyć, iż zgłaszane przez respondentów potrzeby należą do kluczowych składowych fizjologiczno-psychicznego dobrostanu osoby starszej.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

Kolejną diagnozowaną potrzebą, była potrzeba bezpieczeństwa. W tym zakresie, podobnie jak było w przypadku zdrowia, badani mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski wskazali na niewystarczające aktywności organów decyzyjnych na rzecz zaspokojenia poszczególnych potrzeb osób starszych, które podniosłyby poziom ich bezpieczeństwa. Jedyną potrzebą, która uzyskała pozytywne noty, był **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących sposobów działania oszustów, prowadzonych np. przez policję**. Zdaniem **55,7%** ankietowanych stopień zaspokojenia tej potrzeby można uznać za zadowalający. Niemniej, **78,6%** ankietowanych wskazało na **niewystarczający dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach**, zaś **60% respondentów** wskazało na konieczność **poszerzenia dostępu do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie, w tym - praw przysługujących osobom pokrzywdzonym.** Można zatem powiedzieć, że w opinii badanych mieszkańców Bielska Podlaskiego, ofertę szkoleniową proponowaną przez policję czy instytucje działające na rzecz osób starszych, należy wzbogacić o treści dotyczące zawierania umów przez telefon, zakupów na pokazach czy problemu przemocy w rodzinie.

Ponadto w opinii badanych należy rozszerzyć/ podjąć działania na rzecz **możliwości korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony**, gdyż zdaniem **65,3%** ankietowanych potrzeba ta nie jest zaspokojona, podobnie jak **wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczności na drodze** (**62,9%** wskazań) czy **dostęp do telefonu zaufania** (**58,6%** wskazań). I jest jeszcze jedna potrzeba, która

w opinii blisko połowy badanych (**48,6%)** nie jest zaspokojona. Jest nią **wykorzystanie autobusów szkolnych do przewozu osób starszych oraz zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością.**

W odniesieniu do potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, podobnie jak było to w przypadku zdrowia, poprosiliśmy badanych o wskazanie trzech najpilniejszych potrzeb. Respondenci najczęściej wskazywali na konieczność zorganizowania szkoleń zarówno tych uwrażliwiających na sposoby działania oszustów, jak też wyjaśniających kruczki prawne umów zwieranych przez telefon czy zakupów na pokazach. Na podium znalazła się również możliwość korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony czy też zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością. Wydaje się zatem, że mieszkańcy gminy Bielsk Podlaski, dzięki zapewnieniu im możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji podczas adresowanych do nich szkoleń, mają szansę zwiększyć poczucie własnego bezpieczeństwa, czyli jednej z podstawowych potrzeb człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Trzecim badanym obszarem były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zapytani o stopień ich realizacji w odniesieniu do osób starszych, mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski, wskazali na aktywności wymagające ich zdaniem podjęcia niezbędnych działań. Okazało się bowiem, że w opinii **74,3%** respondentów **brakuje dostępu do bezpłatnych (lub w preferencyjnych cenach) usług opiekuńczych**, **68,6%** badanych wskazało na **brak możliwości korzystania z osiedlowych punków samopomocowych**, zaś w opinii **65,7%** badanych **brakuje wolontariatu rówieśniczego, w ramach którego seniorzy mogliby pomagać seniorom**. Ponad połowa respondentów, a dokładnie **55,7%** zwróciła uwagę na **niewystarczający dostęp do informacji na temat funkcjonujących instytucji pomocy i świadczonych przez nie usługach,** dalej **54,3%** ankietowanych wskazała na **brak możliwości korzystania z dofinansowania do wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego**, z kolei **48,6%** zwróciła uwagę na **brak możliwości korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problem z poruszaniem się**. Jedynie jedna potrzeba diagnozowana jako ta należąca do obszaru pomocy społecznej, została przez ponad połowę **(52,9%)** badanych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski oceniona, jako zaspokojona w stopniu wystarczającym. Był nią **dostęp do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących.**

Co zdaniem badanych mieszkańców Bielska Podlaskiego, w pierwszej kolejności wymaga interwencji właściwych organów samorządowych,

odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej? Najczęściej wskazywaną była potrzeba dostępu do bezpłatnych usług opiekuńczych, równie często pojawiała się konieczność zapewnienia dostępu do zniżek i ulg w opłatach rachunków, dalej - bezpłatne leki dla osób potrzebujących oraz konieczność rozwijania wolontariatu rówieśniczego. Wielu ankietowych zwracało również uwagę na potrzebę podjęcia działań na rzecz umożliwienia korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problemy z poruszaniem się czy też ważną potrzebą jest dofinansowanie do wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Badania dotyczące potrzeb osób starszych mieszkających na terenie poszczególnych gmin, podejmowały również temat aktywności społecznej i zawodowej. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że w opinii badanych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, zaspokojenie potrzeb seniorów w tym zakresie, wydaje się w stopniu znacznie wyższym niż w przypadku poprzednich potrzeb, wychodzić naprzeciw oczekiwaniom seniorów i ich potrzebom w tym wymiarze. Okazało się bowiem, że zdaniem **75,7%** respondentów zaspokojona jest potrzeba **możliwości aktywnego udziału w uroczystościach państwowych**, dalej **64,3%** badanych wskazało, że w mieście Bielsk Podlaski ma miejsce **wspieranie działalności lokalnych zespołów muzycznych tworzonych przez seniorów,** zaś **60%** ankietowanych pozytywnie oceniło **możliwość korzystania z oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach**.

Nie oznacza to jednak, że wszystkie potrzeby z zakresu aktywności społecznej i zawodowej są w opinii badanych mieszkańców Bielska Podlaskiego, zaspokojone. Podjęcia działań wymaga zdaniem **68,6%** respondentów **dostęp do szkoleń dostosowujących kompetencje i kwalifikacje seniorów do potrzeb rynku pracy i zmieniających się warunków otoczenia, 65%** badanych wskazało na potrzebę **zwiększenia dostępu do kształcenia informatycznego i wykorzystania nowych technologii**, zaś **60%** ankietowanych zwróciło uwagę na potrzebę **rozwijania działań międzypokoleniowych, np. w postaci wspólnych imprez seniorów i ludzi młodych, dzieci.** Okazało się ponadto, że trzy potrzeby, tj. **możliwość korzystania ze świetlic osiedlowych i wiejskich,** dalej - **możliwość korzystania z wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych w preferencyjnych cenach** oraz **możliwość kontynuacji aktywności zawodowej mimo wieku emerytalnego** uzyskały (odpowiednio: 48,6%, 44,3%, 42,8%) tyle samo głosów potwierdzających zaspokojenie danej potrzeby na wystarczającym poziomie jak i głosów przeciwnych, czyli sugerujących konieczność podjęcia działań w tym zakresie.

Zapytaliśmy również badanych, które potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej, powinny być ich zdaniem, w pierwszej kolejności przedmiotem troski właściwych organów? Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można zarekomendować, by władze samorządowe podjęły aktywności na rzecz zwiększenia możliwości korzystania ze świetlic osiedlowych, zainicjowały działania międzypokoleniowe, zatroszczyły się o dostęp do kształcenia informatycznego adresowanego do seniorów oraz uwzględniły w planowym budżecie środki, na dofinansowanie wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych seniorów w preferencyjnych cenach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Ostatnim z analizowanych obszarów potrzeb osób starszych były potrzeby w zakresie komunikacji. Na podstawie zgromadzonych danych można powiedzieć, że jest to płaszczyzna, która w opinii badanych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, wymaga podjęcia licznych działań. Przede wszystkim, niezbędnej poprawy wymaga **dostęp do informacji dotyczących osób starszych w formie gazety**. Ta potrzeba w opinii **80%** badanych nie jest zaspokojona, podobnie jak zdaniem **72,9%** respondentów **możliwość współtworzenia przez osoby starsze cyklicznych programów w mediach**, **np. w internecie czy prasie**. **Dostęp osób starszych do strony internetowej im dedykowanej** w opinii **65,7%** respondentów **wymaga poprawy**, ponad połowa ankietowanych, czyli **54,3%** zwróciła uwagę na **brak łatwego i szybkiego dostępu do informacji o sprawach ważnych dla osób starszych, np. w postaci tablicy ogłoszeń**, dalej - **52,9%** wskazała na **niewystarczający przepływ informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz seniorów,** zaś dokładnie połowa badanych zgłosiła **potrzebę dostępu do rocznego kalendarza planowanych imprez społecznych i kulturalnych,** którego na chwilę obecną nie ma.

Podobnie jak było to w poprzednich obszarach, w odniesieniu do potrzeb z zakresu komunikacji, rozmówcy również zostali poproszeni o wskazanie trzech priorytetowych potrzeb odnoszących się do komunikacji. Na podium znalazły się przede wszystkim: potrzeba łatwego i szybkiego dostępu do informacji w postaci tablicy ogłoszeń, preferowany jest również dostęp do gazety zawierającej informacje dotyczące osób starszych czy też do strony internetowej im dedykowanej. Kluczowy jest zatem dostęp do informacji, który w opinii badanych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, wymaga poprawy. Inną ważną potrzebą wymienianą w pierwszej trójce była konieczność rozwijania dobrego przepływu informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych.

I na koniec, zadaliśmy ankietowanym pytanie, na kim, ich zdaniem powinien spoczywać obowiązek zaspokojenia potrzeb osób starszych? Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy podmioty.

Jak się okazało, w opinii **95,7%** badanych mieszkańców gminy Bielsk Podlaski, odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na **samorządach powiatowych i gminnych oraz innych jednostkach organizacyjnych**. Drugą co do częstotliwości wskazań **(72,9%)** była **rodzina,** zaś **51,4%** badanych uważa, że jest to odpowiedzialność **organizacji pozarządowych**. Warto podkreślić, że blisko połowa badanych tj. **45,7%** zadanie zaspokojenia potrzeb osób starszych powierzyłaby **specjalnie zatrudnionym osobom**, zaś **24,3%** uważa, że jest to zadanie **Rad Seniorów**.

Na podstawie opisanych wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, z pełnym przekonaniem można uznać, że wiele potrzeb osób starszych mieszkających na jej terenie, wymaga podjęcia stosownych interwencji, celem poprawienia komfortu życia najstarszych mieszkańców gminy. Zadanie to w opinii respondentów spoczywa przede wszystkim na barkach przedstawicieli władz samorządowych, gminnych i jednostek im podległych.